

ТВОРЧИЙ АЛЬМАНАХ

NOMEN

№ 2
2020 рік

Донецький національний університет
імені Василя Стуса

ТВОРЧИЙ АЛЬМАНАХ
NOMEN

№ 2

Вінниця 2020

Підготовлено до друку
Навчально-практичним центром культурно-естетичного розвитку та роботи зі студентами
Донецького національного університету імені Василя Стуса

Редакційна колегія:

- Загнітко А. П.** – член-кореспондент НАН України, доктор філологічних наук, професор;
Урсані Н. М. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри теорії та історії української і світової літератури;
Пуніна О. В. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри теорії та історії української і світової літератури;
Родигін К. М. – кандидат філософських наук, доцент кафедри журналістики.

Творчий альманах «NOMEN». Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса. № 2, 2020. 68 с.

Другий номер альманаху «Nomen» Донецького національного університету імені Василя Стуса продовжує творчу традицію, започатковану в 2019 р. в рамках святкування Дня університету. На цих сторінках ви зустрінете нові та знайомі імена, твори різних стилів і жанрів, тексти і візуальне мистецтво, роботи талановитих початківців і досвідчених авторів – студентів, співробітників та викладачів нашої Alma mater. Ми переконані, що Університет – це більше, ніж просто місце надання освітніх послуг; це світоглядний простір, де генеруються й відтворюються смисли та універсалії культури, а з хаосу народжується порядок. Nomen est omen – Ім'я зобов'язує!

Анатолій Загнітко

ВСТУПНЕ СЛОВО

Коли гортаєш сторінки величної історії, то мимоволі починаєш думати про вічне. Можливо, тому сьогоднішнє друге святкове видання альманаху «Nomen» Донецького національного університету імені Василя Стуса має досить відчутне філософське спрямування. Приємно, що зберігається традиція, коли поряд із роботами викладачів нашого університету наявна значна кількість студентських праць. Хоча в межах альманаху не відчуваєш різниці ані у вікових категоріях митців, ані в їхньому соціальному статусі. Єдине, що притягує увагу, – творчий почерк авторів. Нариси, оповідання, статті, фотографії, картини – все це разом є частиною не лише наших душевних нуртувань, а й миттєвостей життя. Це водночас миті, що увійшли у неповторну історію нескореного Донецького національного університету імені Василя Стуса, який пережив дві евакуації й витримав виклики своєї долі достойно. Кожен із нас відчув і пережив складний етап переїзду, постання й повноцінного функціонування університету в зовсім нових умовах у 2014 році, щоб на шостий рік наполегливої праці на подільській землі змогти й пережити, й творити, й вчитися, а найголовніше – зберегти свою неповторність, берегти й розвивати традиції, упевнено дивитися вперед.

І як тут не погодитися із Артуром Анісовим:
*Хто зупинився, той свій час і згає,
 А ти не стій – біжи, пливи, лети!*

У життєвому вирі киплять творчі пошуки нового, невідомого, всього того, що тривожить і що притягує, вабить до себе – глибинного й особливо цінного. Приємно, що пізнаємо кожного, хто поруч із нами, в новому вимірі, маємо неповторну мить доторку до осмислюваного ним і довіреного для сприйняття іншими. Дивують і захоплюють своїм екзистенційно-філософським наповненням хоку Андрія Гриця:

*біля хати цвіт
 сакури наших віршів
 прокидаємось.*

Не менш цікавими постають узагальнювальні думки про сенс буття, місце людини у світі в поезіях Артема Дударенка:

*Народжений багаттям серед грому,
Що розірвав ударом дах небес,
Я прагну повернутися додому –
На сторінки уяви та чудес.*

Дивовижний характер мають вірші Аліси Роджерс! Здається, що між рядками написана саме твоя історія, розмисли про твоє місто, яке наче б і є, але воно уже без тебе. І знову згадується десь почуте чи прочитане: *у простір можна повернутися, але в час – ніколи* (Г. Гійом). Та й чи буде це той простір, який живив і збагачував тебе, був живим нервом самого буття. Але ж і спогади давні... Вони не знекровлені, не позбавлені внутрішньої сутності. Вони дихають, промовляють до кожного, хто до них доторкнеться. Та й чи можна забути втрату?... Вона з кожною хвилиною часово віддаляється, на неї нашаровуються інші переживання й тривоги. Але втрата щоразу є зримішою й відчутнішою, якщо подразник знаходить у її штрихах поживний ґрунт. Рідне місто... Дороге й загадкове, сповнене своєрідності й загадковості знову приходить у сни, перекреслює відносний спокій... Бо про абсолютний годі й мріяти. Місто постає у спогадах, його назва все залишається активною в новинарній стрічці. Кожний звук із ймення міста ятрить душу, поновлює асоціативний світ, змушує увійти в те минуле, зануритися в нього, знову й знову аналізувати й думати-думати:

*Даже если во вечном льду
вдруг померкнет одна звезда –
продолжай, и тогда к утру
будешь в шаге от никогда.
Город будет встречать рассвет,
рассыпать колокольный звон.
И не вздумай сказать в ответ,
что мой город – всего лишь сон.*

Цікаво, що в альманасі «Nomen» відчутним є злиття авторських думок, інтенцій і настанов.

Так, мотиви тривожності й наповнення минулим пересічної буденності, відчутні в поезіях Аліси Роджерс, наче перетікають у переживання розлуки з рідним і дорогим у творах Ніни Урсані:

*А я той день іще не відридала,
Коли лишалась без стежок до териконів.
В чужому місті залізнична зала
І купа люду вранці на пероні.*

Приємно вражає творче оновлення окремих авторів цього альманаху – Костянтина Родигіна та Олександри Родигіної, Анастасії Грущенко.

Скільки вже було написано про сенс нашого існування, проте знову й знову перечитуємо й переосмислюємо події нашого життя, намагаємося оцінити минуле з позицій сьогодення. Увійти в минуле заради того, щоб підтвердити: пережите – вагоме й цінне сьогодні, воно знову й знову приходить, стоїть поряд. І враження... що фізично його відчуваєш, емоційно переживаєш, осмислюєш його значущість для дня сьогоднішнього. Цілком мотивовано Костянтин Родигін уводить читача в знакові події минулого: *«Пропонований текст не є новим. Він був опублікований на тлі буремних подій нещодавньої історії, у першому числі «Університетських вістей» після переміщення Донецького університету до Вінниці»*.

Іноді в альманасі можна відшукати слушні поради від зовсім юних, як, наприклад, у новелі Ірини Максимової: *«Помните, что в жизни ничего не бывает просто так. Все в ваших руках, и только вы сможете сделать ее такой, какой она должна быть!»*

Якщо уявити, що кожен твір – це мить душевного пориву, миттєвість осмислення життя, штрих узагальнення пізнаного й пізнаваного, – то в цьому альманасі їх зібрано чимало. Що таке людські спогади?.. Це увесь обсяг прожитого, привнесеного прочитаним, побаченим, відчутим. Спогади – той калейдоскоп, кожна мозаїка якого містить і світлі, й темні місця, а також тіні,

які щоразу тривожать, змушують по-іншому оцінювати минуле. Тому Ірина Собко через порівняння визначає функційне навантаження спогадуваного: *«Я вкладаю тіло на землю, заплющую очі та поринаю в тишу, мене затягує у вир незліченних спогадів. Кожен з них – маленький клаптик, шматочок пазлу, з якого складається особистість. Ці згадки формують уявлення про світ, викликають певні асоціації, які сліднують за тобою все життя»*.

Насиченою є палітра авторських фото Інни Єрмакової, Костянтина Родигіна, Зорини Гаджук, Віталія Берегути, Поліни Ковальської та ін. У них яскравими постають картини різних міст, з якими поєднала доля Донецький національний університет імені Василя Стуса, як в Андрія Дулецького, Владислава Беленя. Світлотіні відбивають грайливі миті й миттєвості життя на світлинах Інни Єрмакової, Світлани Жильцової, Лілії Грицишин. Кожна світлина – це багатство життя, його *«бігорух, рухобіги рухливобіги»* (М. Семенко). Не виболеність життя, не спин історії на миті, яка відірвала від рідного й дорогого та змусила їхати у безвість, коли, як пише Ніна Урсані: *Слова ідуть, ідуть до страти / Безбожно, болісно, дарма. / В душі моїй горить багаття, Але історії нема, а яскравість переливу світлобарв у довкіллі* (картини Юлії Бойко, світлини Зорини Гаджук), протидія добрих і злих природних стихій, що у своєму борінні витворюють загадкове й казкове, справжній рух вперед, у майбутнє. Так і хочеться вигукнути: Спробуй – пиймай цю мить! А й справді вдалося це авторам візуальностей.

Від маленької квітки до величного собору, від землі до сонця, від терикону до гілля квітучої черешні летить спрагла душа митця, про що й свідчить змістове наповнення цього альманаху.

В одній книжці охоплено найкращі миті, життєві пориви у своїх багатогранних виявах, а також висвітлено пам'ять про минуле – далеке й близьке – через призму сьогодення. Бо ж справді, як резюмує Артур Анісов:

*А істина і в тому полягає,
Щоб не стояти, а вперед іти.
Хто зупинився, той свій час і згає,
А ти не стій – біжи, пливи, лети!*

І все це зібрано в альманасі «Nomen» (№ 2), присвяченому 83-ій річниці Донецького національного університету імені Василя Стуса. Ще й ще раз переконуєшся в яскравій глибинності крилатого вислову NOMEN EST OMEN, що акумулює утверджувально буттєвий і творчо розбудовний дух рідного університету, бо й справді ім'я зобов'язує вчитися, вчити, відкривати нове й творити.

Розділ 1

ПОЕЗІЯ, ПРОЗА, ПУБЛІЦИСТИКА

Артур Анісов

ЯК Є І ЯК ДАЛІ?

Усе життя я думаю-гадаю,
У чому полягає сенс життя?
Я йду вперед, бо іншого не знаю,
Аби дізнатись – йду я в майбуття.

Та, все ж, мене замучило питання:
Що буде далі, і який кінець?
Чому в нас зараз за життя змагання,
А людське серце, наче камінець?

Та якось ангела я свого бачив,
Неначе уві сні, хоч я й не спав.
Я попросив, аби він розтлумачив
Усе, що б я його не запитав.

– Для чого, крім добра, ще й зло на світі,
Кому воно потрібне взагалі?
Усім було би краще в райським цвіті,
Чому його немає на землі?

– Різнити зло й добро потрібно вміти,
Для того й воно є, щоб вчився ти,
Щоб ти затиш, коли не слід кипіти,
І не стояв, коли до бою йти!

А раю на землі уже не буде,
Бо люди все одно знищать його,
Тих якостей вже людство не здобуде,
Хто кращий, той отримає свого.

– Чому нестерпно так з людьми буває,
І скаржимося ми на душевний біль,
І дружба з плином часу помирає,
Хто був близьким – на рану сипле сіль?

– Нестерпно з тими, хто душі не має,
А раз тебе болить, то в тебе є,
І справжня дружба, знай, не пропадає,
Хто другом був, то він і зараз є.

А хто не був, у них єдина зброя –
Та кислота, що в очі всім летить.
Із заздрощів вони ідуть до бою,
А раптом їм хоч в цьому пощастить!

– Для чого нам на світі треба жити,
Де істина ховається завжди?
– Всевишній все створив, аби навчити
Нас кращими ставати назавжди.

А істина і в тому полягає,
Щоб не стояти, а вперед йти.
Хто зупинився, той свій час і згає,
А ти не стій – біжи, пливи, лети!

Я ще питаю, але уже дрібниці,
Порівняно із трійкою питань,
Котрі займали в мозку три полиці,
Завдаючи турбот, думок, страждань.

Поміркувавши вдосталь, я відмітив,
У чому полягав ось цей урок:
Живи для себе, і ти непомітно
До щастя зробиш не єдиний крок!

28.10.2016

Андрій Грицай

ХОКУ ХО

1

біля хати цвіт
сакури наших віршів
прокидаємось

2

світ будується
сакура розростеться
та позіхає

3

небо блукає
аромати сакури
повітря сяє

4

сяке в долоні
сакура на макітрі
катана в живіт

5

зірка небесна
та сакура прекрасна
куне, наливай

6

доле, то де ти
Шевченко на сакурі
сидить молиться

7

Іван Якович
вусів своїх торкнувся
ніби сакури

КУ ХОКУ ХОКУ ХО

8

забудь сакуру
маленький самурає
і збирай речі

9

крафтове пиво
дайте нам харакірі
ми хачапурі

10

тарілка раків
сакурова гілочка
порви сорочку

11

великий автор
Володимир Сосюра
любив любити

12

Ви Косач-Квітка
може, Леся питаю?
без відповіді.

13

йду вулицею
Шевченко з каменю
каменяр – не той

14

вільний вірш пишу
але хоку сильніше
чіпляє душу

15

Сергійко Жадан
скаче топом поетів –
моя могила

16

Франко – віщун був
дідька сховав у вірші
а той і сидів

17

дідько – віщун наш
сварився з ним каменяр
а той і стояв

18

черга – кілометр
там сакуру чіпають
дітлахи дикі

19

ми Україна
береза – не сакура
Японія ми

20

гірко – весілля
ніж зі спини стирчався
молодого б'ють

21

капуста та хрін
завірені підписом
почуттів наших

22

Василь Стус пише:
терпи терпи – шліфує
а ми напились

23

японські діти
їдять сало без хліба
показилися

24

переживаю
аби вмістити любов
у таке хоку

25

Павло Тичина
керуючи трактором
впав у калюжу

1

місце планети, в котрій
закуте сонце
сміється
з дітей
що тикають
ратицями

«тикайте» буль ласка
на Ви

адже планеті байдуже
кого перестріти

а на морській 19а
знаходять кілограм
долі
і приносять мені

там:
і кохання
і віра
і навіть
закута у вічність
турбота

а також
безкінечне відчуття, що
ти хотів щось сказати
але знову
пробубонів влучну метафору
і закув це
у найщільніший
жарт.

2

мертвий птах
розкидає крила
маленькі птахи
чавляться його пір'ям
і захиляються кров'ю

проте світ барвистий
світ незбагнений

а ми слухаємо

розкидаємо вуха
а діти маленькі
чавляться брудом
і захиляються сучасною музикою

проте вони виростуть
і будуть нами

ще більше намподібними
мов ляльки
пошиті із пір'я

Анастасія Грущенко

ЛИСТУВАННЯ З ВІДТІНКОМ СИВИНИ

Ніжно-суворим інієм було вкрито все навкруги. Наче біло-шоколадними пелюстками зацвіли та розквітли зворушливі постаті чітко окресленого розмаїття невбраних у кольори дерев. Погляди небес освітлювали найпотаємніші шматочки загублених кутків, а думки, що досить довго були у відрядженні, поступово збиралися на зустріч біля ліхтарика на околиці будинків теперішніх містян з глибоким генеалогічним корінням у минуле.

Саме цей закарбований перехід сніжно-зимової ночі у ранок з килимами оцінкою в мільярди блискіток надихнули постать за посивілим вікном на щирі спогади, теперішній момент яких був відбитий у нещодавно припиненому листуванні, щоправда в онлайн режимі, з до недавня досить близькою та напрочуд дорогою

людиною. Але саме в романтичному сяйві дня, що ось-ось мав початися, на небосхилі паперово-хмаринкових скупчень фарби малиново-ніжними мелодіями акварельного шороху вимальовували перші та трохи хиткі оцінки моментів, що вже пройшли, залишивши у спадок відлуння тихого трепету та дзвінкоголосого щастя спілкування, відбувалося солодке повернення у подорож минулим, його годинами, хвилинами, секундами.

І все, наче зачароване казковим сновидінням, витало образами посмішок, тепло-холодних слів та неприручених емоційних почуттів, найрізноманітніших відчуттів. Та, на жаль, долі людей іноді розходяться у безкінечне різнобіччя, створюючи все нові та нові розгалужені стежини, якими у різний час та з найрізноманітніших причин, швидко та повільно, радісно та з болем, просуються схожого та несхожого віку люди, накладаючи відбитки своїх життів на багатомільйонний вимір часових просторів, відомих та невідомих, розгаданих та нерозгаданих, створених та прихованих. Але початковий шар подій зберігається в подряпано-надшчерблених кристаликах спогадів.

Сніжно-безвимірні, крихкі та безіменно-анонімні сніжинки стиха приземлялися на холодне, змерзле від морозного повітря підвіконня, на якому зупинився погляд кароокої постаті, що переглядала посивіле листування із людиною, яка пішла відмінною стежиною. Неприховані слова мали присмак терпкого одкровення та дівочо-жіночої емоційності. Невідомо-безмежні рими слів приховували однозначний ритм догоджання та схожій манери запитань-розповідей-відповідей у стилі «не скажу погано, щоб не образити». Простукували мелодії передвечірніх кавувань та філософських роздумів, довгих пауз у режимі невідповідей та стурбовано-окличних співчувань, сподівань на зустрічі та їхніх несправджень, невинуватих надій на можливість скріпити розірвано-непочаті моменти, які

переривали плавно-спокійний шлях прогресуючої дружби.

Кожен з учасників листування був в образі адресата та адресанта, роль якого частіше за все належала одній з дівчат, якій все більше доводилося отримувати неотримані відповіді та все частіше розпочинати розмову, яка обривалася десь напочатку та обпікалася холодними відповідями та відвертою безініціативністю. Кароока постать задумливо перегортала теплими пальцями холодний екран, в якому містилося багато-багато відвертостей, радостей, смутків, трохи менше привітань та величезна кількість буденності з відтінком колективного співчуття. Незліченний масив сполучень букв кожного разу говорив про щось, нарікав та від чогось тужив. А тепер все припорошилося сивим інієм минулого, те, що колись складалося з усіх кольорів та різнобарвних відтінків, даруючи подихи свіжості та теперішньої наявності.

«Немає нічого поганого у розходженні стежин», – думала кароока постать дівчини, що все більш проникливо дивилася на засніжені верхівки лісового колективу дерев, що, здавалося, поєднувалися із сяючими проміннями сонця-невидимки, що ледве-ледве промальовувалося крізь спінені вершки зимово-новорічних хмар з роздзинкою сонячного світла на верхівці ялинкових композицій.

«Немає нічого поганого у розходженні стежин, немає нічого страшного у тому, що путівники, досліджуючи життя, частиною якого вони є, краще пізнають себе та обирають шлях, що стовідсотково безумовно ближче... але ж ці слова, ці невгамовні краплинки щирості... Невже вони мають стати забутими, засніженими, змерзлими та ніколи не відродженими? Невже розходження шляхів не передбачає у собі хоча б поодиноких зустрічей на перехрестях чи поглядів з паралельних стежин, або спонтанно-щирих заглядань у гості, приємних чаювань та тортиків за чашечкою дівочих емоційно-вразли-

вих думок про світ, що оточує, про емоції, що керують, та про серце, яке відчуває..?»

Повітряно-просторові, невагомі ковзанки снігу відлунювали у собі глибочезний світ думок тужливо-радісних очей за посивілим вікном багатовікових представників містян-на-околиці. Цей ніжно-чутливий погляд відчував невідворотну відповідь, суть якої не дуже м'яко натякала на те, що у представленій ситуації не варто думати про можливі зустрічі та ностальгувати за тим, що відбулося та завершилося. Так склалося. Саме їхнім шляхам довелося так різнобічно-далеко розійтися, розгалузитися, закрутитися та заплутатися, що будь-яка меланхолія та тужливість за безкінечно терпкою атмосферою того, що відбулося, не здатна ніяк втрутитися, ба більше – хоч якось вплинути, а лише травмувати насолоду сьогоденням в ім'я того, що неможливо повернути. І карооко-ніжний погляд світло-ясних очей як ніколи це розумів та відчував, насолоджуючись пелюстковими снігопадами та ароматом морозного безкордоння зимових просторів.

Кришталєво-мовчазний фрагмент життя закарбувався на висвітлених сторінках ранково-медово-солодких скорінок морозної випічки снігових кулінарів, що так дбайливо зуміли прикрасити картину на епохи, на довжелезний відрізок часу послідовних подій хаосу, який завжди поряд з помірністю, виваженістю та розміреністю.

Артем Дударенко

* * *

Я житиму на дні часів граніту
У мовчазному Всесвіті печер.
І вдячний я за це німому світу,
Я ще існую... Так! Я не помер.

Я питиму холодними ночами
Отруйну рідину глибин землі,
Дивитимусь вологими очами,
Як в темряві зникають кораблі.

Я викрикну в ту темряву епохи
Усі відомі серцю імена...
Нехай мої слова почують боги,
Як відгомін сумної сили дна!

Народжений багаттям серед грому,
Що розірвав ударом дах небес,
Я прагну повернутися додому –
На сторінки уяви та чудес.

Одягнений у шар гладкої шкіри,
Я гріюся на висоті вершин
У світлі гармонійної довіри,
Де вічно я палатиму один...

Я житиму. О, так! Я буду жити!
Нехай згасають посмішки зірок –
Вони вмирають... Вам їх не спинити
Потоком несвідомих помилок!

Олексій Дяков

* * *

Утренний туман был густой. Невидимками стали дома, находящиеся в ста метрах от лавки, не говоря уж и о более отдаленных уголках, которых, казалось, и вовсе не существовало. Из дымохода местного магазина сочился дым, как бы дополняя картину ледящего осеннего мрака. По улице изредка проезжали повозки, а где-то далеко в горах выли голодные волки. В общем, не самое плохое место для принятия судьбоносного решения.

Докурив последнюю сигару, мужчина в коричневом костюме медленно развернулся и пошел ко входной двери. Он аккуратно постучал и стал ждать. Через минуты 2–3 открылся тяжелый, ржавый засов. Перед мужчиной появилась перепуганная девушка.

– Кто? – спросила она дрожащим голосом.

– Кем я только не был, – улыбнулся незнакомец, – Я – часовщик, трубочист, наемник, карточный шулер, продавец лошадей и охотник... Я мог бы еще очень долго перечислять тех, за кого меня принимали в разных городах и странах, если бы время не поджимало. Я пришел к вашему отцу. По личному делу.

– А-а, вы тот самый...хм... а впрочем неважно, кем вы ему представились. Гораздо важнее ваша встреча. Важнее для Вас, – подмигнула девушка.

Тут же дверь распахнулась полностью. Мужчина увидел перед собой ступеньки, ведущие на второй этаж. Он, не мешкая, уверенно зашагал по ступеням, оставляя за собой грязный след сапог.

Та самая комната была в конце коридора. Уже не так решительно, но все еще достаточно твердым шагом он направился к роскошной двери из красного дерева. Мужчина дернул за ручку. Дверь была открыта.

Старик сидел за столом, потягивая виски и изредка сопя.

– Тяжело наверное, вот так вот, не иметь ничего, заполучая все подряд, – хриплым голосом проговорил он. – Садись, вижу, настроен ты серьезно.

Незнакомец плюхнулся в кожаное кресло. После одобрительного жеста старика налил себе бренди из рядом стоящего графина. Сделав пару глотков, мужчина слегка расслабился и даже немного осмелел.

– Так сколько же нынче стоит душа? – нахально спросил он.

– Много. Очень много, но у тебя есть такая сумма, и ты принес ее с собой.

– Принесся действительно много, уважаемый. И не хочу здесь особо долго светиться. Скажите, сколько?

– Двадцать тысяч, – скривившись, процедил

старик. Ему явно не понравился тон незнакомого. – Не меньше.

– Что ж, ладно, – с облегчением вздохнул мужчина, – Они уже там.

Старик рассмеялся.

– Ты думаешь, я стану верить словам? Мне нужны доказательства.

– Вот. – Незнакомец протянул утреннюю газету.

На первой странице был описан довольно печальный инцидент.

– Хм, неплохо, – с уважением заметил старик. – И как оно происходило на самом деле? Я прессе не доверяю.

– Я уговорил шерифа проверить одно дельце. С помощью бригады инкассаторов, полиции и нескольких хороших взяток судьям из округа удалось поднять налоги. Очень сильно поднять, понимаете? Таким образом, местное население стало симпатизировать местным бандитам, а те, в свою очередь, заручились поддержкой индейцев. Когда сверху узнали, что происходит внизу, из столицы были направлены войска. Разумеется, бандиты исчезли, жителей городка успокоили, опустив налоги до адекватных значений. Шериф смылся с деньгами, и сейчас, наверно где-то на Юге познает все блага плотской жизни.

Старик усмехнулся, понимая, к чему идет разговор.

– Отвечать пришлось индейцам. Почти все племена были уничтожены в радиусе пятидесяти километров от того поселения, где все это и происходило. Я подсчитал, они показательно казнили пять тысяч краснокожих, пятнадцать тысяч двести сорок шесть погибло в боях. Всего двадцать тысяч двести сорок шесть. Это даже немного больше, чем надо, не так ли?

– Поздравляю тебя! Ты только что купил себе будущее, жизнь, душу – как хочешь, так и называй. Я давно искал повод убрать этих не-

годяев с медных рудников. Ну, ты свое дело сделал. Теперь моя очередь сделать мою.

Он достал из стола старый судейский молоток, пистолет и пачку бумаг. Немного покопавшись, он извлек листок с очень характерной печатью и уж очень интересным текстом.

Он медленно поднес его к пепельнице и поджег.

– Поздравляю тебя, дорогой. Теперь никто не упечет за решетку моего нового друга. Хотя у твоего досье и есть определенная грань, но переступить её будет не так просто. В некотором смысле ты теперь бессмертен.

Незнакомец поблагодарил старика, и спешно вышел из дома.

На радостях он сразу же решил отправиться в бар. Заведение было недалеко, буквально в 5 минутах ходьбы. Улыбаясь, он шел по пустой, погруженной в туман улице.

Да, туман был густой. Даже очень. Ведь невидимками стали дома, находящиеся в метрах от лавки, где только что одну жизнь обменяли на жизни тысяч. Туман был густой. Стояла гробовая тишина, и только в одно мгновение она была нарушена свистом одинокой стрелы.

Хлопок. Удар. Смерть.

Но туман был слишком густой. И никто не увидел бессмертного мужчину в коричневом костюме, лежащего на холодной грунтовой дорожке. Никто не услышал, какую красивую мелодию играет ветер на оперении той самой стрелы. Мелодию первобытной справедливости и истинной красоты этого мира.

Ирина Максимова

ВСЕ НАЧИНАЕТСЯ СО ВЗГЛЯДА. ВСЕГДА...

«Я увидел ее сразу же, как только она вошла. Продвигаясь вперед, мимо меня, таща за собой огромный чемодан – едва ли не вдвое больше ее самой – она, однако, делала это весьма уверенно и без особого труда. Смотря на то, как она пристраивает его подле себя, я все норовился вскочить и помочь ей, но был не в силах даже сказать что-либо. Была ли это совершенно не свойственная мне, вдруг подступившая, застенчивость, или что-либо еще... Впрочем, она, видно, не нуждалась ни в моей, ни в чьей-либо еще помощи. Справившись со своей ношей, она принялась устраиваться поудобнее, а я все так же украдкой поглядывал на нее (если, конечно, можно так назвать не особо скрывааемый, практически сверлящий, изучающий взгляд), но ничего не мог с собой поделать.

Да, она была очень красива. В ее длинных темных волосах играли зайчики яркого света, влетающего через окно; укладывая их в небрежный пучок, ее легкие движения настолько завораживали, что я не мог оторвать от них взгляда. Возможно, я так бы и сидел, словно погруженный в гипноз, если бы она наконец не подняла свои прекрасные зеленые глаза, устремив их прямо на меня. Это было такое странное чувство, что сложно передать словами. Мы смотрели так друг на друга безумно долго, и, казалось, это могло продолжаться целую вечность, если бы вновь двинувший в свой далекий путь поезд не вернул нас в реальность. Кажется, именно тогда, в тот краткий, но такой важный для меня миг, я понял, что только что смотрел в глаза своего счастья, своей судьбы, той, чье сердце и разум мне предстояло завоевать».

– Так я и встретил твою бабушку, дорогая, – закончил свой рассказ дедушка, улыбаясь сидевшим перед ним любимой внучке и ее жене.

Им же, поглощенными историей, не терпелось узнать продолжение.

– Ну, а что было дальше? Как вы познакомились? Как ты ее добивался? – нетерпеливо расспрашивала юная невеста.

– Ах, признаюсь, я долго думал, что же мне предпринять, как к ней подступиться, но я понял, что мне не позволительно медлить. Путь был не близкий, и скоро я заметил, что она выходит на перрон на каждой остановке – то прикупить у какой-нибудь старушки немного фруктов, то просто подышать свежим воздухом. Помню, я еще подумал тогда: «Неужели она вообще никогда не спит?».

Я ходил за ней едва ли не по пятам, но все никак не мог решиться подойти. Однако я знал, я чувствовал, что нам суждено быть вместе, поэтому предоставил все самой судьбе, зная, что когда выпадет шанс, – я не упущу его.

Дедушка вдруг замолчал на минуту, словно бы полностью уйдя в свои воспоминания.

– Нуууууууу, – уставившись на него в один голос прокричали молодожены.

– А, что? Так о чем это я? Ах даааа... Запомните, дети: в жизни не бывает случайностей! – он многозначительно поднял палец. – Мы с твоей бабушкой не случайно оказались тогда в одном вагоне (ведь, что б вы знали, она даже не собиралась ехать в этом поезде – ее рейс отменили из-за каких то там неполадок, и ей пришлось пересестись на другой). И так же не случайно мы оба потом на него опоздали, выйдя на предпоследней станции, я – чтобы встретиться со старыми друзьями, она – чтобы забрать посылку. И вот мы оба стоим на пустом перроне, совершенно растерянные, без вещей и с минимальным количеством денег. Жизнь – странная штука: я попросил ее о шансе, а она решила надо мной посмеяться. Но я понял, что какой бы странной ситуация не была, именно этого я и ждал... Набравшись побольше храбрости, – клянусь, я никогда в жизни так не нервничал! – я подошел к моей суженой, и, наконец, познакомился. Оказавшись в одной

лодке, мы решили объединиться, – правда, она не спешила довериться какому-то незнакомому странному парню, каким бы обаятельным он ни был, – но вскоре я покорил ее.

До конечной станции было безумно далеко, и нам пришлось искать себе ночлег. Это было не просто, но зато мы провели прекрасную ночь вместе, разговаривая о прошлом и настоящем. Вскоре вся эта ситуация показалась нам очень даже смешной, эпичной, я б сказал, так как на утро нам пришлось быстро убираться оттуда, ведь у нас не было практически ни гроша, чтобы рассчитаться.

– Как же вы добрались куда нужно? – удивленно спросил внук.

– Ооо, не поверите, пешком! Да -да, именно так. Это я сейчас – дряхлый старик, а тогда я был еще молод и полон энергии, к тому же влюблен в свою прекрасную спутницу, что служило мне не малым вдохновением на подвиги.

– И чем же все закончилось? Неужели вы больше никогда не расставались?

– Что ты, дорогая, так не бывает. Конечно, мы разлучались, и не раз. Впервые еще тогда, в Чернигове, куда лежал наш путь, но спустя несколько дней мы снова нашли друг друга. Затем была война, а за ней – голод и болезни. Но каждый раз, чтобы не случилось, мы всегда возвращались, чтобы наконец быть счастливыми вместе. Вот и теперь, я знаю, она ждет меня где-то там, ждет и улыбается, слушая историю нашей встречи. Вот отгуляю вашу свадьбу и к ней отправлюсь.

– Что ты, дедуль, не надо так говорить! – испугавшись этих слов, воскликнула его внучка.

– Брось! В моем возрасте не надо бояться смерти. Я прожил прекрасную жизнь, полную приключений и с любимой женщиной. Желаю вам того же. Будьте счастливы, дети мои, и помните, что в жизни ничего не бывает просто так. Все в ваших руках, и только вы сможете сделать ее такой, какой она должна быть!

Аліса Роджерс

* * *

Мелодий тысячи и миллионы
способны мир навеки изменить
и, разрушая разные каноны,
дать человеку стимул – просто жить:
мечтать, смеяться, радоваться солнцу
и пению малиновки в листве.
Не нужно с неизвестностью бороться;
а лучше думать о своей мечте.

* * *

Глубоко-глубоко вдохни. Сосчитай про себя
до ста.
В невесомости спят огни, отражаясь в глазах
кита.
Где-то там – не бойся, взгляни – голубая
твоя Земля.
Сосчитай до ста и вдохни. А теперь опять –
до нуля.

Даже если во вечном льду вдруг померкнет
одна звезда –
продолжай, и тогда к утру будешь в шаге
от никогда.

Город будет встречать рассвет, рассыпать
колокольный звон.
И не вздумай сказать в ответ, что мой город –
всего лишь сон.
Набери золотой песок незаметно в свою
ладонь –
Он рассеется ровно в срок, если всё поглотит
огонь.
И опять, словно чистый лист, просыпайся назад
в свой май,
Продолжайся, живи и длись.
Единица. Ноль.
Выдыхай.

* * *

Джюльетта в клетчатой рубашке и стоптанных
кедах
неслышно смеётся – печаль затаилась в глазах.
Берёт карандаш и выводит – строка за строкой:
«Уильям ошибся. Я стала совсем не такой.
Любовь безгранична, она не вмещается
в сердце,
и я отрицаю существованием всякий страх».

Ей пишет Ромео – знакомый неряшливый
почерк:
«Зачем умирать? Если мы рождены – стоит жить.
Когда-нибудь мы победим и не будет войны,
интриги и ссоры окажутся нам не нужны.
Рассвет говорит мне, что тьма не бывает вечной.
Надежда бессмертна – и я выбираю быть».
Они улыбаются. Крепко берутся за руки.
Закат озаряет небо багровым заревом.
Они отражаются искрами в жарком лете.
Любовь остаётся. Gaude. Gaudete.

ЧЕРЕШЕННО

Стала бы лёгким пером, забыла бы о земном,
стала бы каплей воды, нецветным стеклом:
видеть, как майская молчаливо шумит листва,
прежде пронзительна мартовская трава,
и бесконечна речная-небесная синева;
а нынче, в июле, я чувствую, что жива,
так неизбежно, отчаянно обречена.
Я - твоя песенка, ты – моя тишина;
не обернуться назад,
но опереться на точку координат -
ничего ещё не запрещено, не предрешиено,
но черешенно ты отвечаешь мне:
«Напиши ещё о весне!»

Костянтин Родигін

СВІТЛО Й ТІНІ НОВОГО СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ 2.0

Передмова

Рік 2020-й. Падає квітневий сніг, минає N-й день карантину. Торік горів Собор Паризької Богоматері. Навколо невидима пошесть, світ сидить в облозі, хитаються підвалини цивілізації, що здавалися непорушними. Хтось волає про кінець світу і визирає у вікно в пошуках слідів чотирьох вершників. Хтось запекло б'ється з вітряками. Хтось наївно та щиро вірить у диво й хапається за найнеймовірніші чутки та забобони (люди ж бо вірять у те, у що вони хочуть вірити, особливо коли їм страшно). Хтось зі страху ладен віддати свою свободу в сильні руки Великого Інkvізиторa. Хтось воліє влаштувати погроми тим, кого вважають «поширювачами зарази». Хтось сміється з королів і блазнів та співає похвалу глупоті. Хтось шанує цінність добрих справ, навіть якщо вони видаються дрібними та буденними, та поділяє лицарський девіз «Роби, що мусиш, і нехай буде, що буде», можливо, не здогадуючись про це. Свого часу мав рацію доктор Юнг: оскільки ми не здатні зазирнути в майбутнє, то навіть не уявляємо, наскільки ми насправді є закоріненими в Середньовіччі у найглибшому сенсі цього слова.

Наступний текст не є новим. Він був опублікований на тлі буремних подій нещодавньої історії, у першому числі «Університетських вістей» після переміщення Донецького університету до Вінниці. Відтоді сплинуло багато води, щось може сьогодні здатися ейфорійним перебільшенням, але ризикну припустити, що загалом актуальність тих міркувань (на жаль чи на щастя?) не зникла і, можливо, навіть зросла. Як і наскільки – судить самі.

Квітень 2020

Світло й тіні Нового Середньовіччя

Серед прихильників діалектики усталеною є думка, що історія розвивається за спіраллю, відтак певні події та явища минулого можуть – і мають – повторюватися раз у раз на якомусь новому рівні. Такий погляд може здатися комусь із нас прописною істиною, не вартою обговорення, або навіть заялженим банальним штампом, однак саме така позиція дає змогу подолати як наївний песимізм «блукання по колу», так і утопічну ілюзію, нібито наш шлях – прямий блискучий монорельс у світле майбутнє.

У цьому діалектичному контексті мені спадають на думку постаті двох філософів, яких, однак, навряд чи можна назвати ортодоксальними діалектиками, – несхожих мислителів, що висловили до певної міри схожі ідеї. Перший – уроженець дореволюційного Києва і пасажир «філософського пароплаву», релігійний мислитель Микола Бердяєв. Другий – наш сучасник, класик семіотики і постмодернізму, культовий письмен-

ник Умберто Еко. Точка перетину – ідея Нового Середньовіччя. Якщо перший казав дев'яносто років тому, що нова епоха вже на порозі, то другий стверджує, що нині «середні віки вже почалися» (власне, це і є назва статті У. Еко).

Можливо, ще декілька років тому це здавалося екзотичною гіпотезою, фантазією інтелектуалів, але нині ознак настання нової епохи все більшає. Згадаймо, як на наших очах у півтора тисячолітньому Києві знову закалатали набатні дзвони, ніби у часи ординського нашествия, а люди укривалися в церквах, немов у фортецях; як повстанці стали посеред міста укріпленим табором на кшталт гуситів або запорозьких козаків; як знову пішли в хід щити, шоломи, панцирі, саморобні катапульти; як у наметах під зубчастим хрестом Мальтійський орден допомагав нужденним; як наповнювалися реальним змістом призабуті традиційні гасла й цінності, а люди піднімалися над базисом бездуховного споживацтва і заново відкривали для себе Абсолюти.

Фото автора

Згадаймо й інше: як невблаганно елімінуються раціональні аргументи зі світової політики, як міфи про антиподів і «сакральна географія» знову стають достатніми виправданнями війни; як найбільша імперія поринає в морок варварства і обскурантизму, де на автодафе спалюють книжки і, схоже, скоро почнуть спалювати «єретиків»; як множаться релігійні фанатики всіх мастей, що проливають ріки крові в ім'я віри й духовності.

Погляньмо трохи далі в нещодавнє минуле та згадаймо есхатологічну манію 2012-го, паніку навколо пандемії нових хвороб, торжество неофеодалізму на пострадянських теренах. Згадаймо, як нині студенти мандрують Європою і як вони робили це у по-своєму «глобалізованому» середньовічному світі, де «рутенець» Юрій Дрогобич став ректором Болонського університету. Та навіть більше: мандрували фактично цілі університети. Так було, коли англійські студенти, вигнані з Сорбонни за наказом французького короля, перенесли вченість на рідні терени – в Оксфорд; так було, коли через конфлікт з міськими властями оксфордські студенти й викладачі зняли з місця і створили вчений осередок за шістдесят миль, у Кембриджі. Нічого не нагадує?

У наш драматичний час із удаваного небуття виринають все нові і часто, на жаль, не найкращі релікти середньовічної ментальності. Однак є й інший бік медалі: все чіткіше нині проступають грані людського в людині, архетипічні основи культури. Медієвіст Йохан Хейзинга писав, що в Середньовіччі всі життєві події втілювалися у форми, окреслені виразніше за сучасні: страждання та радість, лихо та успіх мали набагато відчутніші відмінності; людські відчуття зберігали ту ступінь повноти та щирості, з якою й понині сприймає горе та радість дитяча душа. Водночас, за Миколою Бердяєвим, Середньовіччя (старе чи нове) є «нічною» епохою на протизагн раціональному «днєві» античності

та Нового часу. Втім, мислитель мав на увазі не стереотипні «темні віки», а епоху «стояння перед першоосновою», перед розчахнутою безоднею буття. Денний покрив раціонального світогляду зривається й поступається містичній ночі, і тоді людина вдивляється в зорі, яких не можна побачити вдень.

Пам'ятаєте, як герой культової «Гри Престолів» Джорджа Мартіна (світ якої перебуває саме в середньовічних реаліях) лорд Еддард Старк казав: «Тримайтеся! Зима близько»? В нашому світі він міг би сказати інакше: «Тримайтеся! Нове Середньовіччя вже тут».

2015

Олександра Родигіна

НЕЗДІЙСНЕН(Н)Е

Здавалося, що вони завжди ходили втрьох, хоча це й було неможливим, принаймні з погляду деканатів, розкладу занять та навчальних планів. Яшка вчився на фізфаці, Володька – на істфаці, а Генка був одним із тих поодиноких хлопців філологічного, навкруги якого вилися – чи то як барвінок, чи то як парость виноградної лози – численні панянки-студентки. Він писав вірші та носив за спиною гітару в потертому чохлі, щоб у будь-яку мить із шиком по-місцевому всістися на лавку на бульварі Пушкіна або на будь-яких сходах у квадраті між Університетською, Гурова, Щорса та Театральним і розпочати свій міні-концерт. Яшка та Володька жили простіше – в гуртожитку, тож мали дещо інші уявлення про шик, романтику та прийнятність спонтанного музикування. Але вони втрьох все одно були не розлий вода.

– Екзотичні атоми, – загадково сказав Яшка. Його друзі-гумантарії тоді уявили щось на кшталт квасолин, що витягнулися на лежачках під яскравим тропічним сонцем.

– Ні-ні, ми – це холості рими, – відповів Генка. Ніхто, крім нього, у віршуванні не розбирався, але, зрештою, те, що вони троє були неодруженими, сумнівів не викликало.

– Гомінідна тріада якась, – буркнув Володька. Він нерідко перебував у пригніченому стані – на нього тиснуло декілька тисячоліть писемної історії (а може, ще й декілька десятків тисяч років минушини доісторичної, хто зна?). Всі розуміли – це багацько. Посилювалося його незадоволення ще й через проблеми когнітивного, себто пізнавального, характеру: «от фізика – вчить не сідати у переповнену ванну; от граматики – пиши «на жаль» окремо, а історією ж хіба хто на практиці керується?».

– Ну це вже якось образливо було, – хором промовили фізик та філолог.

Вони сиділи в кімнаті у гуртожитку – Генка завітав у гості, попередньо цілком та безповоротно зачарувавши непоступливу вахтершу великою силою художнього слова. Молочні хмарки м'яко стелилися за вікном їхнього одинадцятого поверху, обіймаючи верхівку будівлі, неначе гірську вершину. Планета видавалася юною, життя – прекрасним, а гуртожиток «трійка» – ще одним дивом світу, чимось середнім між Мавзолеєм у Галікарнасі та Висячими Садами Семіраміди.

Легені друзів були сповнені солодкого та п'яного повітря, але, про всяк випадок, Яшка все ж відчинив вікно для провітрювання. Помітивши на своїй сорочці у клітинку крейду, він почав звично обтрушуватися. Це була така собі константа – Яшка завжди був у крейді (а може, це був космічний пил чи, Планк його знає, чим вони займалися у своїх лабораторіях за адресою Театральний, 13).

– Мені тут спало на думку, – промовив він раптово. – Ми всі лишаємо по собі сліди.

– Кому, як не мені про це знати, – без особливого ентузіазму відповів Володька. Він, які зазвичай, вертів у руках якусь книжку, що пахла

старістю, затхлістю та сирістю, – від цього запаху свербіли обличчя, ніс, очі та горлянка. – Потім із цими слідами мають справу історики. Або асєнізатори.

– Тьху на тебе, – махнув рукою Яшка. – Я не в тому сенсі. Це як... сліди від велосипедних шин на вологій землі або від ковзанів на льоду.

Він підхопився, зробив пірует, неначе фігурист, та витягнув з-під столу банку із варенням. Відкинувши кришку, Яшка змочив пальця у смородиновій субстанції та почав щось малювати на вікні.

– Всі ми – точки на площині, де координати визначають час та простір. Тобто, наше сьогодні, вчора, місяць тому і так далі – все це точки, які ми поєднуємо і отримуємо графік. Ось він – цей наш слід.

Смородинове варення повільно стікало по склу.

– Це наче... лінії долі, – задумливо, як справжній поет, промовив Генка. – Сплетіння рук, сплетіння ніг, ну і таке там інше.

– Ейнштейне, Гомере, ви б витерли скло все ж, – втрутився Володька.

– А ти, Геродоте, краще уважніше слухай, – безапеляційно відповів Генка. – Знаємо ми вашу справу – маєте переповідати все, що чули, навіть якщо у те не вірите.

– Але це ще не все, – перебив їх Яшка. – Ці точки, ці координати існують у часі та просторі, так? Але якщо відкинути час, то залишається...

– Подія, яка відбувається поза часом? – зробив припущення Генка.

– Так, поза часом із його обмеженнями! – вигукнув Яшка. – У цю секунду ми цілу вічність перебуваємо у цій кімнаті. Тобто, ніхто насправді не зникає з цього світу, якщо з'явився у ньому хоча б на мить. Ми існуємо у нескінченній кількості місць одночасно, і наше минуле відбувається водночас із нашим майбутнім. І якщо тільки цей слід від ковзанів закріпити та поглибити, то його можна перетворити на таку собі заліз-

ничну колію. Поставити на ті рейки вагончик та й мотатися по своєму життю, наче туристи.

– Як я розумію, справа за малим – полати час, а все інше додасться? – поцікавився Володька.

– Ну... так, – погодився Яшка.

– Безперечно, це все дуже цікаво, – відповів Володька. – Але поки час все ще існує, мені треба читати етнологію. Чесно кажучи, навіть якщо час зламається прямо зараз, і завтра не настане, не думаю, що це скасує завтрашнє заняття.

– Деякі речі є константою, – погодився Яшка. Генка серйозно кивнув головою. Володька утнувся у свою стару книгу.

Завтра прийшло та пішло, за ним настало післязавтра. Їхні точки перетворилися на лінії, що розходяться все далі одна від одної для того, щоб ніколи більше не перетнутися.

Яшка вважав, що життя організоване, наче графік, у будь-яку точку якого можна повернутися, просто повторно позначивши її на осі координат. Генка бачив життя як книгу із сонетами, де на потрібній сторінці завжди можна загнути куточок. Володька ж знав: життя – це величезне сховище, каталоги до якого давним-давно безповоротно зникли, і все доводиться систематизувати з самого початку. Десь там, вірив він, стоїть запилена коробка з тим днем, а в ній розпочата банка смородинового варення та солодке п'янке повітря, яким вони дихали колись.

У тому повітрі змішалось нездійснене – те, що вони так і не спромоглися зробити, – та нездійсненне – те, чого зробити було просто неможливо. Чим далі, тим менше різниці між цими двома категоріями бачив Володька.

Можливо, це і є той урок, якого він колись так прагнув від історії.

Анастасія Саржевська

МОЯ ALMA MATER

Я обрала свободу. Спершу, коли вступала в ДонНУ, бо, як пізніше на собі відчула, – це демократичний Університет. Потім, коли на другому курсі поїхала до Вінниці. Це була дорога навчання, але вперед. Мій Університет – це місце, де вільно дихається, тут світогляд людей ширше, ніж 360 градусів, попри закони математики. Мені пощастило навчатися на економічному факультеті. Пам'ятаю, як ще до вступу знайомі лякали, що буде складно, мовляв, це ж економічний! Звичайно, просто не було, але там, де ефективно, легко й не буває.

Стусівський університет – це (ну ви знаєте) люди, це неформат, традиції, але вдосконалені. Після переїзду – це ще й наш дім. Багато чого сталося за останні роки, але одне незмінне – успіх ходить поруч з нашим Університетом, напевно, ми йому подобаємося. Наша Alma Mater – це знайомства. З викладачами, яких поважаєш за досвід та людяність, та з однолітками, що не залишаються осторонь життя. Це зустрічі насамперед з особистостями.

Ми пройшли шлях від невпевнених першокурсників до гордих випускників, що тривав понад п'ять років. У моєму випадку більшість із них пройшли вже у Вінниці, проте перший запам'ятався як єдиний «з тих часів». Але я розумію, що далеко не заїдеш, дивлячись лише в скло заднього виду, тож бережу спогади про минуле, але рухаюсь далі. А далі – цікаве продовження. У нас в Університеті так заведено, що можливості шукають студентів, хоча й студенти йдуть їм назустріч. До того ж у нас уміють наполегливо працювати. Зовсім нещодавно я була студенткою, пригадую насиченість навчання: не одне, так інше (у хорошому сенсі), і все таке схоже на реальне життя, щоденні міні-випробування, трішки виснажливі, але безумовно корисні. Мабуть, найперше, що виховало в мені навчання в Університеті, – це наполегливість, адже справджуються лише ті мрії, над якими працюєш. Якби мене запитали, що для мене Університет, то я відповіла б – ідеальне місце для саморозвитку, адже «освіта – це той час, коли ти належиш сам собі», як казав Святослав Вакарчук на одній із зустрічей, що проходила в нашому Університеті. А після закінчення цих тренувань зі створення себе завжди є ті, хто подякують, а є шукачі причин не в собі. Звичайно, знаходяться люди, які кажуть, що навчання їм нічого не дає. Це все одно, як випити знеболювальне, а за пів години сказати: «Можна було й не пити, саме минулося».

Вступ у ДонНУ та випуск з ДонНУ імені Василя Стуса – це з розряду рішень, у яких не сумніваєшся. Наш Університет відходить від шаблонів, і цей процес незворотній. Я відчуваю гордість за наш Університет. Це територія вільної творчості та місце пошуку та знаходження себе.

2019 рік

Ірина Собко

ЗАКРАЙСВІТТЯ

I

Горизонт розпливається перед очима, дерева пролітають повз мене, ноги горять, повітря не вистачає, але я продовжую бігти. От вже видно світло, ліс закінчується, і я опиняюся там, де мені все під силу. Ніде не буває так добре, легко і так вдома, як тут. Поле, яке в дитинстві здавалося безкінечним, неосяжним, з часом зменшилося, але все ж залишилося таким великим, сильним, що, здається, воно може захистити мене від цілого світу, а часом і від самої себе.

Я на хвилинку переводжу подих і йду далі. Ніжні польові ромашки ледве торкаються моїх пальців. Я опускаюся на колючу скошену траву, вдихаю її запах, велике чисте небо нависає наді мною. Я так втомилася від дротів, що сковують небозвід, немов сталеві ґрати, заважають бачити хмари і просто думати. Але тут цього немає, тут я почуваюся вільною. Я можу розповісти полю усі секрети, а воно їх назавжди збереже, зрозуміє і не осудить.

Я вкладаю тіло на землю, заплющую очі та поринаю в тишу, мене затягує у вир незліченних спогадів. Кожен з них – маленький клаптик, шматочок пазлу, з якого складається особистість. Ці згадки формують уявлення про світ, викликають певні асоціації, які сліднують за тобою все життя. Мені пощастило, бо моя прабабця вміла створювати добрі спогади. Вона кожного дня сплітала мені нове рядно із щасливих яскравих споминів, сама того не розуміючи. Деякі з тих чарівних плетінь загубилися, якісь припали пилом, розпустилися, стали ласощами для моєї часу, але більшість лежать у закутках свідомості, дбайливо перев'язані шовковою стрічкою, і нагадують мені ті казкові дні, проведені з моєю чарівницею. А вона сама постає в моїй уяві як янгол, щось неймовірно світле і чисте. Скільки себе пам'ятаю, жодного разу не чула, аби моя прабабуся до когось погане слово сказала чи бодай підвищила голос. Вона завжди була для мене прикладом мужності, сили, добро-

ти і незламної волі. Скільки життєвих труднощів звалилося на її тендітні плечі – годі й уявити, але вона зберегла в собі лише промені сонця і віру в людей. Такою і я завжди прагнула бути. Знаю, не завжди виходило, але цей приклад надихав мене брати від життя сповна, насолоджуватися миттю, впиватися кожним моментом.

Ще коли я була зовсім малечею, вона вклала мене у колиску і везла до лісу. Там, під шум дерев і щебет пташок, я поринала у сни. Потім, вже дорослішу, прабабуся водила туди за ручку, розповідаючи про гриби, квіти і трави. Заспокоювала, коли я починала плакати і тікати від хробаків, розповідала неймовірні історії з життя.

Моя прабабця тричі за життя зустрічалася з вовком. Якось вона поверталася додому із кол-госпу. (Було це, до речі, у селі Вовковинці). Була зима, стояв мороз, навкруги темно, лише сніг під місяцем виблискує. Майже дійшовши додому, спинилася. На пагорбі пара жовтих очей. Зазирають прямо в душу. Вовк. Великий і худий. Мабуть, голодний. Страх паралізував. «Ну, думаю, всьо. І бежать не можу, і стоять страшно». А звір просто махнув хвостом і пішов назад до лісу.

З часом її розповіді стали все більш сплутаними і незрозумілими. Страшно, як старість і час невпинно перетворюють спогади на попіл і розвіюють за вітром. Але я так люблю слухати її! Хочеться схопити кожне слівце, закарбувати глибоко в пам'яті, аби воно ніколи не згубилося, не поросло мохом давнини і не зникло. Я б хотіла пам'ятати усе. На жаль, так не буває. Людський мозок не безмежний, він безжально стирає дні, місяці, роки. Залишаються лише певні моменти, ті, які найдорожчі серцю, змушують його битися частіше, найсильніше сколихають усе всередині. Зізнаюся – один із моїх найбільших страхів – все забути. Мені страшно, що одного дня, оглядаючись на своє довге життя, я зрозумію, що не маю, чого згадати, немає нічого особливо-

го, що гріє мою душу, змушує посміхнутися чи заплакати. Боюся, що все покриється пеленою, яку я не зможу розвіяти. Минуле залишається позаду, залишаються лише згадки. Але якщо і їх не буде, то не було й життя?

Іноді виникає відчуття, ніби мозок сам згешерував ті спогади, яких насправді не було. Не виходить повірити, що це все було реальним і таким близьким. Колись це було твоє «тут і зараз», а сьогодні стало чимось далеким і несправжнім. Може, й справді, це лише вигадка? Витвір уяви? Тоді як відрізнити реальне від синтетичного? Мабуть, я ніколи не дізнаюся.

II

Найбільше ми з прабабусею любили ходити на «край світу». Це там, де знайомий ліс різко закінчується, темінь між деревами розрізає світло, починається поле. Ми просто гуляли там годинами, теревенили, збирали квіти для моєї мами. Маленькій мені щоразу здавалося, якщо ми пройдемо трохи далі – світ закінчиться. Я ніколи не замислювалася, що там далі: хвости величезних слонів, які стоять на черепаці, безмежний океан чи просто пустота. Мене це мало цікавило, бо мій світ тут. Хіба ж не прекрасно жити моментом, бути тут і зараз? Мало хто з дорослих так вміє. Навіть я зараз пишу це, поринаючи в минуле.

Йти на край світу було далеко і дуже довго, повертаючись додому, мої ніжки вже ледве пленталися. Ми ж пройшли цілий ліс! Бувало, що прабабуся несла мене на спині, а я засинала. Вона ніколи не скаржилася на мене, лише гладила по голівці, жаліла і приказувала: «мая рибочка, устала».

Коли ростеш, усе навколо зменшується. Зараз дійти на край світу я можу за десять хвилин. Назад – трохи повільніше, бо часто не вистачає повітря через спогади, які лежать у грудях, мов камінь. Я б стільки віддала, аби ще раз сходити з прабабусею на наш такий великий маленький

край світу, ще раз взяти дитячою долонею її теплий зморщений палець зі старою каблучкою, із завмиранням серця переступити лінію, де закінчується ліс і починається казка, послухати неймовірні історії та наймудріші поради, просто побути з нею там і тоді.

На щастя, я досі можу її обійняти, але вже схилившись, а не стаючи навшпиньки. Як же вона щоразу радіє, побачивши мене. «Мая рибочка, як харашо, що ти прийшла. Розкажывай, як діла, як учоба, з хлопчікам тим ше ходіла гулять?». Розповідаю їй усе на світі, дивлячись в такі рідні стомлені очі. Вона рідко скаржиться на здоров'я: «та патіхоньку, як всігда» і, як годиться кожній бабусі, просить хоч щось поїсти, а на прощання завжди промовляє «щаслівенько!». Скільки себе пам'ятаю, вона завжди була худесенькою і малесенькою. Якось мій тато жартував, що бабусю скоро почне вітром здувати. Отож на прогулянці я знайшла прекрасний камінь і попросила прабабцю покласти його в торбину. На питання навіщо, сказала, що він мені вкрай необхідний. Так, назбиравши купку камінців, ми прийшли додому і я гордо заявила, що тепер бабуса в безпеці і ніякий вітер їй не страшний! Тепер це одна з найулюбленіших її історій.

Прабабуса не раз розповідала мені про своє дитинство. Вона була ще малою, коли прийшла війна. Батько і брати пішли на фронт, а мати з донькою на руках опинилася в блокадному Ленінграді. Потім була холодна Сибір і знову рідний Тамбов. Дівчинкою вона любила гратися з великим каменем – кращих іграшок тоді годі було й шукати, а ляльок робила з листя і гілочок або зі шматків тканини. Такі історії найкраще дають усвідомлення цінності того, що ти маєш.

Бабуса любила (а, може, то я так думала) гратися зі мною ляльками. Кена вона називала феном, а мені це видавалося неймовірно кумедним. Ми проводили багато часу перед телевізором, дивлячись мультики і її улюблену те-

лепередачу «Чекай на мене» (якою ж вона була нудною!). Лише подорослішавши я зрозуміла, що Прабабуса сподівалася побачити там свого брата, зв'язок із яким вона втратила дуже давно. Одного разу ми натрапити на телепередачу, де красива жінка давала завдання скласти слово із набору літер. Ми одразу вгадали, що там зашифровано «барабанщик» і у передчутті великого призу почали дзвонити в ефір. Нашим джекпотом став величезний рахунок за послуги телефонного зв'язку і лекція від моєї мами.

Мені на щокі падає крапля. Хмари над моїм закрайсвіттям згустилися і почали опадати на суху землю дощем. Час прямувати додому. Я озираюся на таке до болю рідне поле і подумки обіцяю повернутися вже з іншими думками і секретами, але із тими ж теплими спогадами, які подарувала мені моя чарівниця.

Ганна Степова

* * *

Це буде тяжко. Йти до мрії.
Була фантазія в дитинстві,
Та згодом ти її посіяв.
Іще не пізно зупинитись,

А краще йди із нею вгору.
Не загуби все те, що маєш,
Бо в тебе муза під рукою.
Ти й не помітиш, як засяєш.

Болить, а ти лише посмійся,
Бо зараз ти напівдорозі,
Бо так будують обіцянки,
Бо оптимізм – це твоя зброя.

Бо ти не з тих, кому все легко,
Бо ти замислив собі казку.
Ти наполегливо працюєш.
Це не про ласку, чи поразку.

Так виринають переможці,
Так загартовується воля.
Тож не порушуй обіцянку,
Яку ти дав собі малому.

* * *

Усі так мислять, та даремно,
Бо не для величі людина.
Задумайся. Це гарна тема.
Ти – в світі просто насінина.

Усі ми різні. Не без того,
Але залиш думки на потім.
Подумай, як там зараз діти.
Чого ти завжди на роботі?

Подумай, як усе минає.
Спитай: Я встигну порадіти?
Спитай себе: А що я знаю,
Щоб завжди щастям володіти.

Ввімкни себе на гарну хвилю
І посміхнись, бо день минає.
Чи встигла ще одна людина
Цим днем проникнутись до краю?

* * *

Я люблю спілий колір вишні.
Я чую, як вода співає.
Я хочу жити яскравіше
Я хочу бігати по хмарах.

Я хочу дихати повітрям.
Я хочу відчувати спокій.
Я хочу бути непомітна.
Я хочу музику у скронях.

А інколи я хочу свята
Простого, наче у дитинстві.
І тільки друзів небагато,
І тільки струни гітариста

Ви знаєте, у нас у всіх
По-різному душа співає.
Але не загубіть цей сміх.
Робіть же те, що надихає.

Ніна Урсані

МОЛИТВА

Звичайно, Боже, я, мабуть, в раю,
Нема нічого! Точно, я не дома.
Перед Тобою, Господи, стою
І легкість болю для душі знайома.

Ти все зберіг: мій день із самоти,
І двох синів, що піднімають крила.
Я ж помилялась, що забувся Ти,
Я ж плакала: гармата в місяць була!

Я ж рвалася до шелесту гардин,
І до шпалер, до кожної шпарини,
А Ти все знав, Ти знав усе один!
Ти не сказав нічого про провину.

Ти наказав збиратися і йти.
І я іду, загублена до краю,
І я молюся: може зможеш Ти
Мені вернути частку мого раю?

ЗЛІСТЬ

Такої ненависті й люті,
Такої осінь в каламуть –
Я не чекала, а забуті
Слова ідуть, слова ідуть...

Слова обідрані, мов старці,
Слова сліпі, неначе ніч,
Слова із уст, слова в ремарці
Без днів утрати і облич.

Слова ідуть, ідуть до страти
Безбожно, болісно, дарма.
В душі моїй горить багаття,
Але історії нема.

ЖИТТЯ

Скільки років пройшло, а дух золота повен...
А всього лиш п'ять років назад
По життєвому морю ти відправився. Й човен
Все пливе і стримить водоспад.

І в краплинах води мить за миттю.
День оплакує ніч, дощ оплакує день.
А весна перекикує літо,
у якому вже повно ідей...

Я їду, ти їдеш...Тільки йди!
Не спиняйся в дощі на заманку,
Бо не буде вже тої води,
яка човен несла на світанку.

Нема краю в життя, нема краю!
Є лиш зболена мить і пісні,
Що ведуть грішну душу до РАЮ.
Може, ні?

ХОДИТЬ СОН

Ходить сон коло вікон,
Заглядає у замок.
Від вогню він лиш на крок
І з риданням в унісон.

Ходить сон під вогневій.
Вікна тихо оглядає,
І немає жаху краю,
Не змовкає дальній бій.

Де свої, а де чужі
Все притрушує зима.
І слідів у сну нема,
Тільки сльози на ножі.

ДОЩ

Сьогодні моє вікно плаче,
Як і я.
Я дивлюся – і в ньому не бачу,
Де земля.

Дощ крізь сльози щось – таки значить
Як вода?
Може день мій і був би кращим,
Та біда...

Я зринаю, і я зникаю –
Тінь у вікні.
Дайте раю до того краю,
Що в мені.

МІЙ ПЕРОН

А я той день іще не відридала,
Коли лишалась без стежок до териконів
В чужому місті залізнична зала
І купа люду вранці на пероні.

А ранок так – з не випитого чаю.
З полиць вагонів, перехожих різних.
І тільки я, здавалося, палаю,
Як оте сонце, що проснулось пізно.

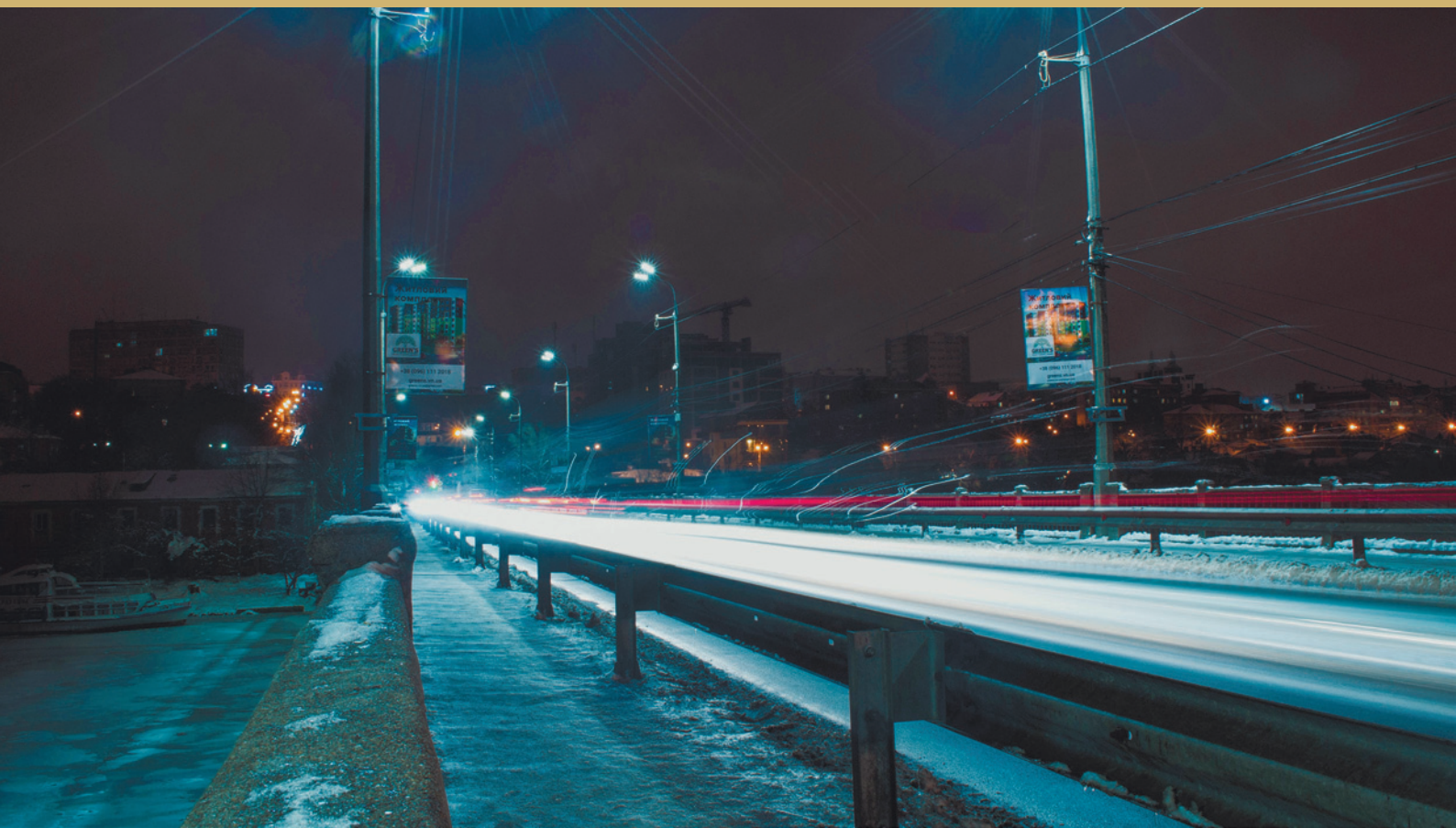
Ніхто не бачив й не збиравсь гасити...
Вогонь невидимо все палить день по дню.
Отак живу, бо ж треба якось жити,
Щоб день горів той в спогадах з вогню.

Розділ 2

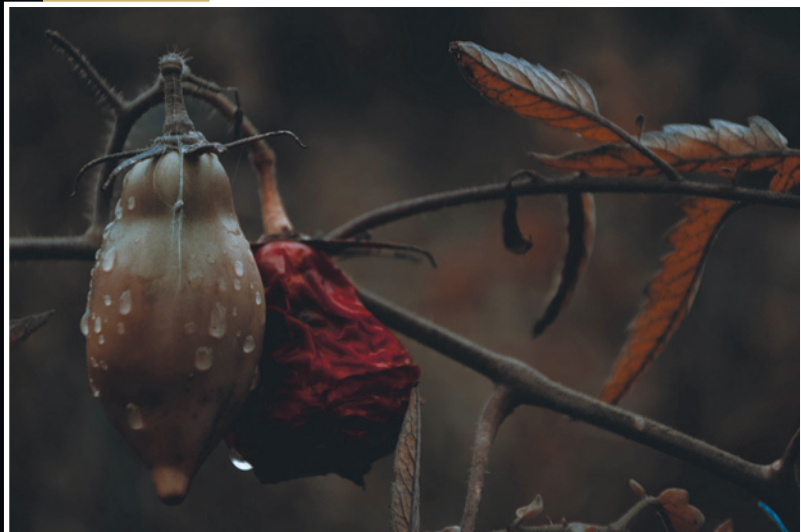
ВІЗУАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО

Владислав Белень

Віталій Берегута

Ірина Біла

Юлія Бойко

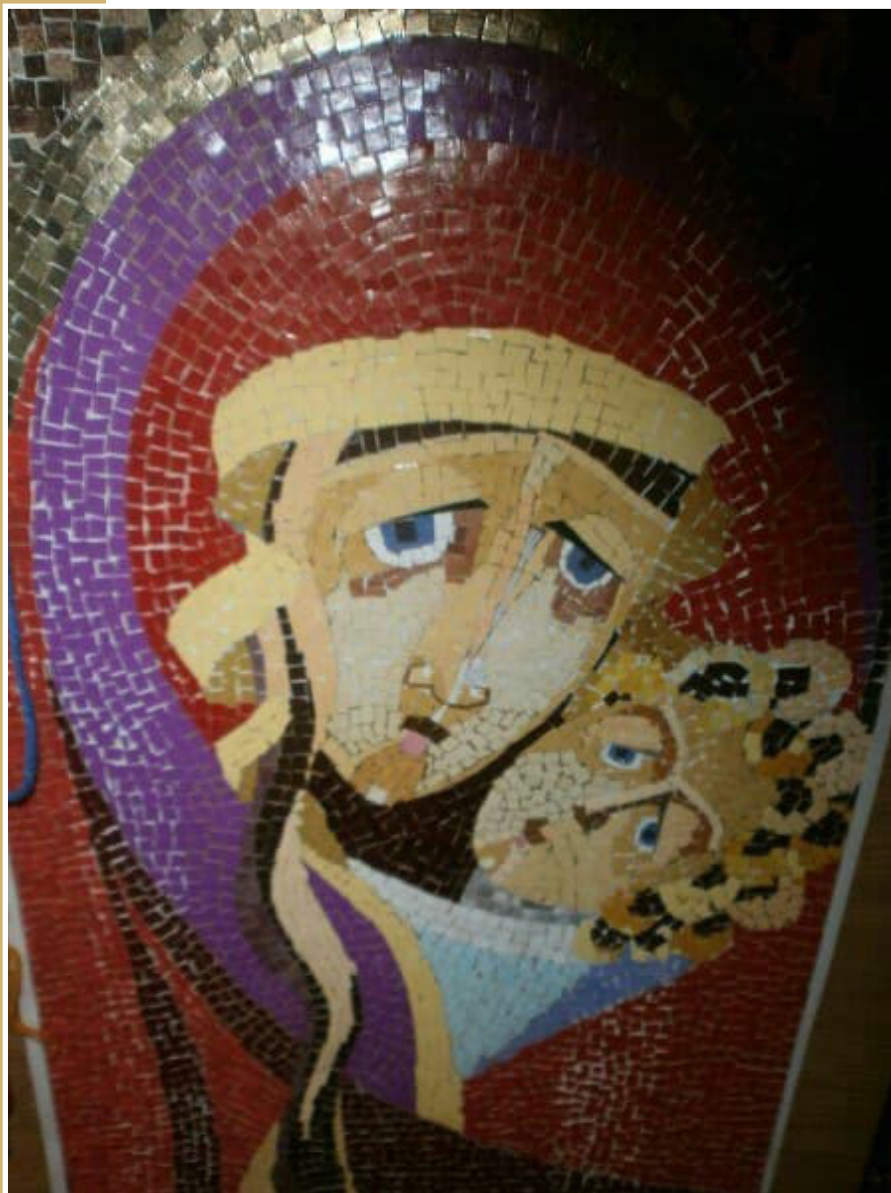
Зорина Гаджук

МАГНОЛІЯ К'ЮВЕНСЬКА

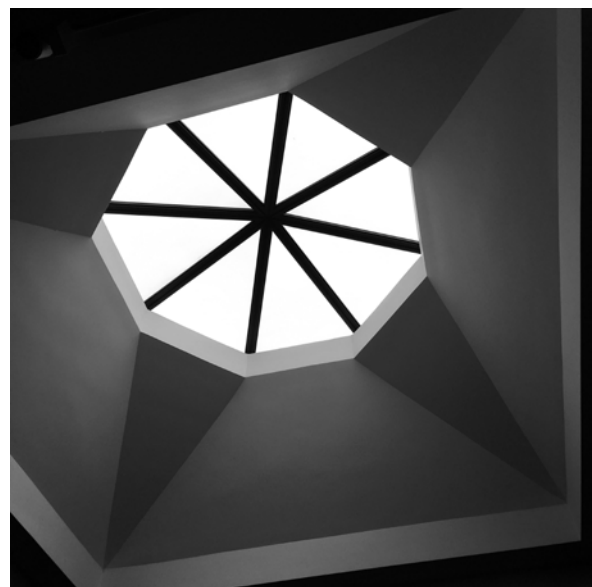
Лілія Грицишин

Андрій Дулецький

Інна Єрмакова

ПРОЧИТАННЯ

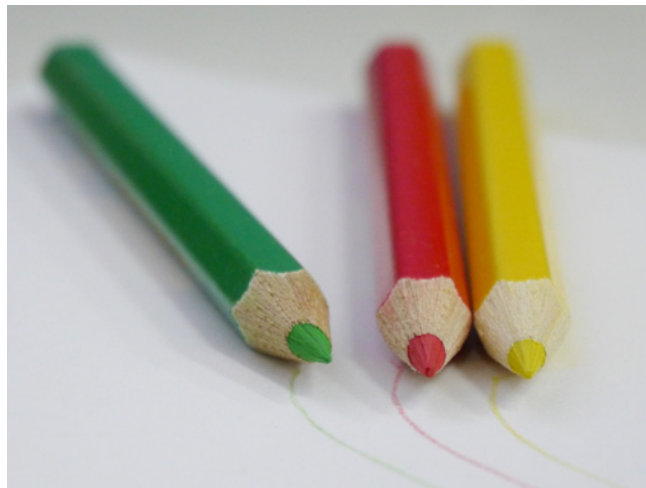

Світлана Жильцова

Поліна Ковальська

**Катерина
Максимова**

Дарія Нишпорська

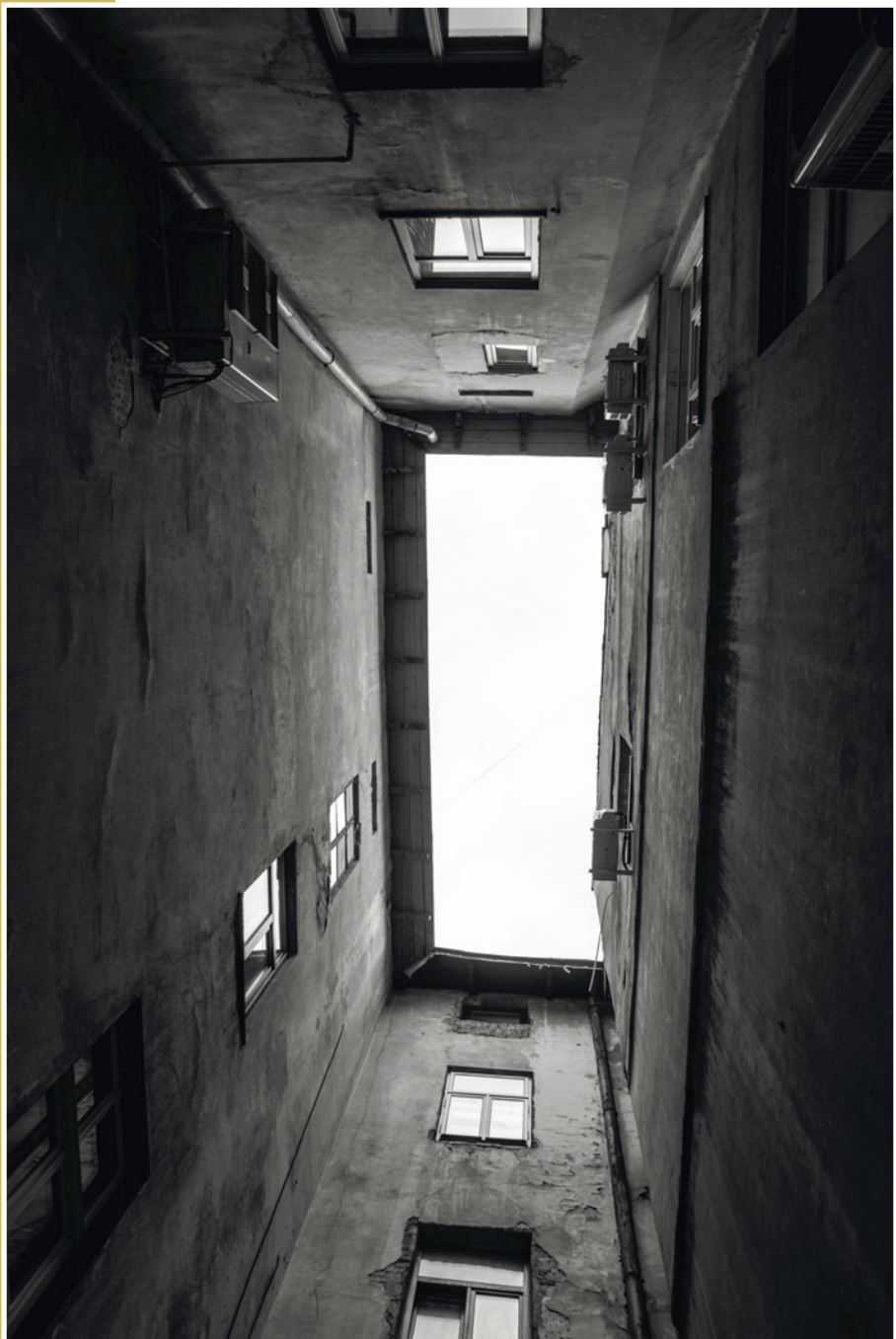

Костянтин Родигін

КОНТРАПУНКТ

**Наталія
Танасієнко**

Ганна Федоришина

АВТОРСЬКА ЛЯЛЬКА

Матеріал – паперклей.
Усі елементи зроблені власноруч.

Алла Юхимчук

АВТОРИ АЛЬМАНАХУ

Анісов Артур Олександрович

– студент факультету історії та міжнародних відносин

Белень Владислав Володимирович

– студент юридичного факультету

Берегута Віталій Володимирович

– студент факультету історії та міжнародних відносин

Біла Ірина Віталіївна

– студентка економічного факультету

Бойко Юлія Валеріївна

– студентка факультету інформаційних і прикладних технологій

Гаджук Зорина Валеріївна

– студентка факультету інформаційних і прикладних технологій

Грицай Андрій Дмитрович

– студент філологічного факультету

Грицишен Лілія Анатоліївна

– студентка факультету інформаційних і прикладних технологій

Грущенко Анастасія Миколаївна

– студентка факультету історії та міжнародних відносин

Дударенко Артем Андрійович

– студент філологічного факультету

Дулецький Андрій Вячеславович

– студент факультету інформаційних і прикладних технологій

Дяков Олексій Андрійович

– студент факультету інформаційних і прикладних технологій

Єрмакова Інна Олександрівна

– старший викладач кафедри журналістики

Жильцова Світлана Віталіївна

– кандидат хімічних наук, доцент, завідувач кафедри біофізичної хімії і нанобіотехнологій

Ковальська Поліна Анатоліївна

– студентка факультету інформаційних і прикладних технологій

Максимова Ірина Ігорівна

– студентка факультету історії і міжнародних відносин

Максимова Катерина Валентинівна

– студентка економічного факультету

Нишпорська Дарія Іванівна

– студентка факультету інформаційних і прикладних технологій

Роджерс Аліса Ярославівна

– студентка факультету іноземних мов

Родигін Костянтин Михайлович

– кандидат філософських наук, доцент кафедри журналістики; провідний фахівець Навчально-практичного центру культурно-естетичного розвитку та роботи зі студентами

Родигіна Олександра Михайлівна

– фахівець I категорії Навчально-практичного центру культурно-естетичного розвитку та роботи зі студентами

Саржевська Анастасія Олексіївна

– фахівець I категорії відділу щодо сприяння працевлаштуванню студентів і випускників Навчально-практичного центру кар'єри та професійного зростання

Собко Ірина Ігорівна

– студентка філологічного факультету

Степова Ганна Олександрівна

– студентка факультету хімії, біології і біотехнологій. Учасниця вокально-інструментального ансамблю «Оберіг»

Танасієнко Наталія Ігорівна

– студентка економічного факультету

Урсані Ніна Миколаївна

– кандидат філологічних наук, доцент кафедри теорії та історії української і світової літератури

Федоришина Ганна – старший викладач кафедри конституційного, міжнародного і кримінального права, кафедри теорії та історії держави і права та адміністративного права, аспірант кафедри теорії та історії держави і права та адміністративного права

Юхимчук Алла Сергіївна

– студентка економічного факультету. Голова Волонтерського департаменту Студентської Ради ДонНУ імені Василя Стуса

ЗМІСТ

Вступне слово

Загнітко Анатолій 3

РОЗДІЛ 1 6*ПОЕЗІЯ, ПРОЗА, ПУБЛІЦИСТИКА*

Анісов Артур 7

Грицай Андрій 8

Грущенко Анастасія 11

Дударенко Артем 13

Дяков Олексій 14

Максимова Ірина 16

Роджерс Аліса 18

Родигін Костянтин 20

Родигіна Олександра 23

Саржевська Анастасія 25

Собко Ірина 26

Степова Ганна 29

Урсані Ніна 31

РОЗДІЛ 2 33*ВІЗУАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО*

Белень Владислав 34

Берегута Віталій 37

Біла Ірина 38

Бойко Юлія 39

Гаджук Зорина 41

Грицишен Лілія 42

Дулецький Андрій 43

Єрмакова Інна 45

Жильцова Світлана 48

Ковальська Поліна 50

Максимова Катерина 52

Нишпорська Дарія 54

Родигін Костянтин 56

Танасієнко Наталія 58

Федоришина Ганна 60

Юхимчук Алла 62

АВТОРИ АЛЬМАНАХУ 64

Творчий альманах «NOMEN»

№ 2

Редакційна колегія:

Загнітко А. П. – член-кореспондент НАН України, доктор філологічних наук, професор;

Урсані Н. М. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри теорії та історії української і світової літератури;

Пуніна О. В. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри теорії та історії української і світової літератури;

Родигін К. М. – кандидат філософських наук, доцент кафедри журналістики.

Над альманахом працювали:

співробітники Навчально-практичного центру культурно-естетичного розвитку та роботи зі студентами Донецького національного університету імені Василя Стуса:

Клавдія Тахтарова – директор, кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту та поведінкової економіки;

Олександра Родигіна – фахівець I категорії;

Надія Попова – провідний фахівець;

Олена Степова – фахівець;

Анастасія Цяпало – редактор I категорії редакційного відділу навчальної і методичної літератури.

Донецький національний університет
імені Василя Стуса

вул. 600-річчя, 21,
Вінниця, 21021, Україна

+380 (432) 50-89-48

www.donnu.edu.ua

NOMEN EST OMEN!
ІМ'Я ЗОБОВ'ЯЗУЄ!